

Ana Eizagirre

«Hezkuntzak akordio bat behar du lasai lan egiteko»

Zarauzko malekoian hitz egin digu bere bizi-esperientziaz, itsasoari begira. Jubilatatu egin nahi omen du, baina erretiratu ez. Olatuak badatoz eta badoaz, baina itsasoak hor jarraitzen du.

UXUE ALBERDI

Argazkiak: Dani Blanco

Hamaika neba-arrebatan zaharrena zara. Betidanik erdi-irakasle erdi-guraso?

Etxean oso goiz ikasi nuen arduratsua eta konprometitua izaten. Betidanik izan dut ingurukoen kezka, eta hamaika neba-arrebatan zaharrena izateak bizitzako esparru guztietan eragin didala uste dut. Esaterako, leku guztietan gorde behar izaten dut niretzako esparru bat, etxe barruan ere bai: nire lekua daukat butakan. Espazio propioa behar dut eta hori txikitatik datorkit, hainbeste jende ginen norberarentzat oso leku gutxi baitzegoen, eta gure txokoak bilatu behar izaten genituen. Butaka atzean eta ohatzearen atzean banuen nik nire txokoa, eta han esertzen nintzen irakurtzera. Zaharrena izateaz gain emakumea izateak ere asko markatu du nire bizitza, espazio propio horren bila borrokan aritu bainaiz bizitza osoan. Gure belaunaldiko emakumeak arlo guztietan izan gara hezitzaile: neba-arrebekin, senarrarekin, gurasoekin... Bizitza osoan emakume bezala gure eremua defendatzen egon behar izan dugu. Nik erronkak ikusten nituen alde guztietan, eta erronkek niretzat aukera esan nahi duteenez, aukeraz betetako bizitza izan dudala sentitzen dut.

Espazio propioa kudeatzeaz gain, espazio publikoa eta pribatua kudeatzen ikasi behar izango zenuen gaztetatik.

Kuriosoa da, aipatzen dudan esparru propio horrek ez baitu itxia izan beharrik. Ondo egoteko leku bat, eroso egoteko leku bat, niretzako leku bat imajinatzen dudanean marko hau imajinatzen dut beti: Zarauzko malekoia, itsasoari begira. Nire burua Zarauz-

ko hondartzan jartzen dut, eta zabaltasun horrek bildu egiten nau. Dikotomia horretan bizi izan naiz beti: alde batetik, nire kuadrakula behar dut, gauzak ordenatuta eta antolatuta izatea, baina bestetik, espazio zabalerara irekitzen naiz, eta aitortzen dut espazio zabalak gauza pila bat eman dizkidala bizitzan.

Zarautzen jaio arren gazterik joan zinen Bilbora bizitzera. Zer izan zen zuretzat Bilbo?

Bilbo paradisua zen niretzat, aitona eta amona bertan bizi ziren eta Zarautzen ez neukan guztia neukan Bilbon. Batetik, sekulako etxea: Zarautzen 90 metro koadro geneuzkan hamahiru pertsonentzat eta han 150 neuzkan niretzat bakarrik. Gainera, aitona eta amona beti begira neuzkan, eta maitasun handia ematen zidaten. Gabonetan jaiotza handiak ikustea zen Bilbo, txokolatea txurroekin jatea zen Bilbo, zine handira joatea, jaietan zaldiko-maldiko handietan eta trolebusean ibiltzea zen Bilbo... Hori umetan, baina gaztetan itzuli nintzenean, Bilbo oso iluna zela ohartu nintzen. Hala ere, askatasunaren hiria zen niretzat, Zarautzen kale izkina bakoitzean topatzen nuen senideren bat. Lehenbiziko aldiz Donostiara manifestazio batera joan nintzenean, amaitzerako deika neukan ama, ea zertan ibili nintzen. Zarautzen ez nuen errebelia ateratzen eta Bilbon, 19 urterekin, mundu berri bat topatu nuen, non errebelia atera nezakeen eta erabakiak neronek hartzen nituen. Gainera, lanean hasi nintzen, Bilbon soldata neukan, askatasuna eta mundua aurrean. Lan egiteko eta ardurak hartzeko leku bihurtu zen, baina nire ardurak ziren, ez familiakoak, eta neure burua beste

era batean antolatzen hasi nintzen: euskarren aldeko taldeetan eta auzo mugimenduetan sartu nintzen. Ezkerraldean egiten nuen lan eta Barakaldo, Sestao eta inguruak ezagutu nituen. Oso urte aberatsak izan ziren: irakaskuntzan gauza pila bat mugitzen ziren, dena guk egiten genuen, materiala sortu, mugimendu pedagogiko berritzaileak ikasi... Ezkerraldean hasi nintzen frankismoaren aurkako politika egiten, langile mugimenduari oso lotuta, eta hor finkatu zen nire baitan konpromiso soziala. Eliza aspaldi neukan atzean utzita, baina bazen mugimendu bat Sozialismoaren aldeko kristauak izena zuena, eta gauza asko mugitzen zituzten: lan mundua, auzo-ekintzak... Uste dut hor hasi nintzela konpromiso soziala hartzen. Bilbo konpromisoaren hiria izan zen niretzat. Etxean ez nuen ezer kontatzen, jakina, bizitza paraleloak neuzkan Bilbon eta Zarautzen.

Noiz hasi zinen gizarte mugimenduekin eta politikarekin lehen harremanak izaten?

Gaztetan unibertsitateko hasierako mugimenduetan ibili nintzen, oraindik sindikalgin-tza ez zegoen finkatuta eta ikasle batzordeetan hasi nintzen. Gero Ingalaterran eman nituen bi urte, eta handik bueltan, mugimen-

Nortasun agiria

Ana Eizagirre Zarautzen jaio zen 1949an. Hamaika neba-arrebatan nagusia da. Gazte-gaztetatik hezkuntzarekin, sindikal-gintzarekin eta mugimendu sozialekin konprometitua, irakasle izan zen urte askoan. Azken urteetan EHIGE-ko (Euskal Herriko Ikasleen Gurasoen Elkarteko) lehendakaria izan da, eta gaur egun koordinatzaile nagusia. Jubilazio ofizialaren atarian dago. Erretiroa hartu nahi omen du lanean segitzeko.

du politikoan sartu nintzen zuzenean. Alderdi politikoetan. Mugimendu komunistaren inguruan militatu nuen. Politikan hasi nintzeneko finkatuta neuzkan nortasuna eta identitate euskalduna, eta nahiz eta alderdi horiek guztiak oso zentralistak izan, Estatuko alderdiak baitziren, oso oroitzapen ona dut garai hartaz. Franco hil ostean Madrilen konstituzio berria egiten hasi zirenean zazpi hilabetez egon nintzen bertan. Ordurako kartzelatik aterata nengoen, 75ean sartu baikintuzten gu, Txiki eta Otaegirena gertatu zenean, baina Franco hil aurretik askatu gintuzten.

"Amek sustatzen dute partaidetza eta eskoletan ezinbestekoa den papera betetzen dute: bitartekaritza"

Konstituzioa Espainia mailan eztabaidatu aurretik, lan handia egin zen unibertsitate irakasleekin eztabaida hura nola planteatu erabakitzeko, eta beste bi euskaldunekin batera izan nintzen Madrilen konstituzioan autodeterminazioaren gaia ekarpenetan nola agertu behar zen eztabaidatzen. Askok ikasi nuen garai hartan: autodeterminazioaren inguruko teoriak, independentzia zer zen eta zertarako nahi genuen... Sentitzen nuena teorizatu nuen, eta batez ere ikasi nuen, nik sentitzen nuena ez zela inoren kontrako zerbait, gure aldekoa baizik. Teoria eta sentimendua lotu nituen eta nire ideiak defendatzen ikasi nuen beste inori kalterik egin gabe. Ordudanik, beti izan dut pentsaera politikoa, baina gehiago mugitu naiz gizarte eragileen esparruan.

Nolakoa izan da geroztik politikarekin izan duzun harremana?

Beti izan dut harremana politikarekin, gustatu egiten zait politika, baina uste dut politikak baino gehiago betetzen nautela eginkizunek

eta pertsonen, eta arreta pertsonengan eta eginkizunetan jartzen baduzu, eragile sozialengana hurbiltzen zara politikara baino gehiago. Politikatik baino askoz lan gehiago egiten da inguruan daukazu esparrutik eta ziur nago esparru hauetan gehiago lortu dudala politikan sartu izan banintz baino. Izan ditut aukerak politikan sartzeko, baina ezetz esan izan dut. Hala ere, beti izan dut kezka politikoa, eta oso argi izan dut nori eta zergatik ematen diodan nire bozka. Eta ez naiz alderdi bat bozkatu eta gero kritikan aritzen denetakoa, politika bere kontraesanekin ulertzen dut. Bizitzan gauzak ez dira egiten errazak, eta erabaki bat hartzen duzunean erabaki osoa hartzen duzu, ezin zara zuriarekin geratu eta grisa baztertu. Politikariek euren lana egiten dute.

Euskal Herriko Ikasleen Gurasoen Elkarteko lehendakari ezagutu zaitugu urtetan. Noiz erabaki zenuen guraso gisa antolatzea?

Guraso izan aurretik erabaki nuen gurasoen mugimenduari babes ematea. Irakaskuntzan ari nintzen lanean, euskara zabaltzen ari ginen ikastetxeetan, 1980a-eko izango zen, eta gurasoei hitzaldiak ematen hasi nintzen: eredu aukeratzeko edo eredu aldatzeko laguntza eskaintzen, nonbait D eredu bat zabaldu nahi zuten gurasoei laguntzen... Irakaskuntzan jarraitzen nuen lanean eta sindi-

kalgintzari lotuta nengoen, baina gehiago erakartzen ninduen euskararen inguruko mugimendu guztiak. 1983an semea jaio zen, eta borroka handia egin genuen irakaskuntza publikoan D eredua zabaltzeko. Orduan hasi nintzen borondatezko lanean, eta sindikalgin-tza bigarren mailan uztea erabaki nuen, guraso elkarteetan lan handia zegoela ikusten bainuen, eta ohartzen bainintzen mugimendu hori indartzeak asko lagunduko ziola irakaskuntza publikoari. Federazioan sartu nintzen eta hiruzpalau urtetan zuzendaritza taldean nengoen. Urte askoan biak uztartu nituen, irakaskuntza eta gurasoen elkarteke lana, baina irakasle postua galdu gabe guraso elkar-tearentzat lan egiteko aukera izan nuen, eta badira hamabost urte horretan ari naizela.

Nolakoa behar du gurasoen paperak hezkuntzan?

Lehenik eta behin, gurasoek argi izan behar dute gurasoak beraiek direla, hau da, seme-alaben ardura euren dela, jaiotzen direnetik, eta nire amak esaten duen bezala, betiko. Gurasoek oso argi izan behar dute beren guraso papera: ardura euren da. Eta ardura hori ez da desagertzen haurra eskolara doanean. Fidatu egin behar da, jakina, baina gurasoen ardura da haurrak zer egiten duen eta nola hazten ari den jakitea. Bi norabideko kolaborazioa izan behar da: gurasoak eskolaren kolaboratzaile eta eskola gurasoen kolaboratzaile. Gurasoek argi izan behar dute guraso papera ez dela haurra eurekin dagoen momentuetara mugatzen, beste esparruak ere beren ardura direla. Hurrei nabaritu egiten zaie gurasoak eskolan inplikaturik badaude. Eskola beste era batera onartzen dute eta haurrak ere gehiago inplikatzeko dira. Gainera, gurasotik gurasora asko ikasten da, eta arazoak ere erlatibizatu egiten dira besteekin elkarbanatzean. Gaur egun badirudi, batetik, haurren ardura osoa gurasoena dela, baina bestetik, ematen den mezua da gurasoak ez

direla ezertaz arduratzen eta, dikotomia horretan, familia askotan gauzak gaizki egiten ari direla uste dute. Guraso txarrak direla uste dute askok, eta erruduntasunetik abiatuta jokatzeko dute. Galduta sentitzen dira. Gurasoak, euren seme-alabentzako nolako heziketa nahi duten pentsatu beharrean, eskuliburuaren bila etortzen dira, baina euren buruengan duten konfiantza faltagatik gertatzen da hori, gauzak gaizki egiteko duten bel-durratetik.

Lehenengo eta oraingo gurasoak. Nolakoa izan da eboluzioa?

%100ekoa. Oso sistema diktatorialetik partehartze sistemara pasa gara. Gaur egun ez dago kuadrularik, ez dago eskulibururik, hesitik kanpo bizitzera behartuta gaude, eta zailagoa da mugarik gabeko eremuan bizitzea. Gaur egungo gurasoek uste dute euren rola ez dela arau-ekarlea eta autoritatezkoa izan behar, baina seme-alabei mugak jarri behar zaizkie, bestela galdu egiten dira.

Gurasoez ari gara, baina bileretara ez al dira oraindik gehienbat amak joaten?

Erronka horrek mahai gainean jarraitzen du, bai. Guraso bilera guztietara amak etorri izan dira batez ere; hori bai, batzarra tokatzen zenean eta ordezkariak etorri behar zuenean, orduan aita. Lehendakariak beti gizonezkoak ziren. Gizartean izan den eredua errepikatu da eskoletan. Egia da amen guraso elkar-teaz hitz egin behar genukeela agian, partaidetza amek sustatzen baitute. Amak dira gauzak antolatzen dituztenak, baina ez hori bakarrik, eskoletan ezinbestekoa den papera betetzen dute amek: bitartekaritza. Bitartekaritza ez formala: patioan egiten dena, guraso elkarteke batzarretan egiten dena, formakuntza saioetan eta kafe garaian egiten dena. Itxuraz inportantzia gutxiko bilkura horietan oso gauza garrantzitsuak egiten dira: arazoak partekatzen dira, askotan irten-

BILBO

Ekainaren 3tik 13ra, Arenalean

EUSKADIKO LIBURU GANBARA

- Euskal eta erdal nobedadeak
- Euskal musika
- %10eko beherapena

Bizi irakurriz!

AZKEN HITZA

Hiru ele hiru eleko ereduaz

"Hiru ele: euskara galdu gabe. Helburua hizkuntzen markoa sortzea da. Hizkuntzen marko bat behar dugu! Hori da garrantzia duena. Oraingo aldaketarekin, beste esperientzia pilotu bat sartuta zer da lortzen duguna? Hiru eredu izan beharrean lau izatea. Argi baldin badaukagu helburua hizkuntzen markoa sortzea dela, esperientzia guztiak horra bideratuko dira, baina hori argi ez badaukagu esperientziak egiten jarraituko dugu norabide jakinik gabe. Helbururik gabe. Familiei oso ondo iruditzen zaie ahalik eta hizkuntza gehien ikastea, denok diogu bai, baina euskara galdu gabe. Elebitasunetik abiatu behar dugu eleaniztasunera".

bideak aurkitzen dira, laguntza eskaintzen zaio behar duenari... Gure gizartean oraindik badakigu laguntza eskaintzen, nahiz eta mezu amerikar guztiek kontrakoa erakusten diguten, elkartasuna naturalki bizi da amen artean. Azken hamarkadan ume txikien aitak ere hasi dira inguratzen, baina bide luzea dago egiteko. Asko kostako zaigu emakumeei ardura burutik kentzea, milaka urtetako zizelkatzea dago hor, eta gauzak aldatzeko gizartearen antolakuntza aldatu behar da: eredu honekin jarraituz gero emakumeok gainkargarekin jarraituko dugu.

Jaurlaritza aldatzen den bakoitzean hankaz gora jartzen da hezkuntza. Ildo edo norabide sendorik badago?

Politikak dena mugitzen du, eta politikariak ez dira konturatzen politika ez dela egun bateko gauza, eta ni gobernura heldu arren ezin dudala besteek egin dutena hankaz gora jarri. Gainera, berez, inork ez du lortzen dena hankaz gora jartzea. Ez dago aurreko

hogei urteetan egin dena lau urtetan aldatzeko gai den pertsonarik. Ezinezkoa da, baina badirudi bakoitzak bere eremua defendatu behar duela, txakurrek bezala. Irakaskuntzak lasai lan egin ahal izateko akordio bat behar du. Heztea pentsatzea da, epe luzera planifikatzea, gaur egiten dudanak hemendik hogeit urtera balio behar duela jakitea, pertsonekin lanean ari garela jakitea, eta jakitea pertsona horren bizitzak, gauzak ondo, nireak baino gehiago iraungo duela. Politikariei ahaztu egiten zaizkie halako gauzak. Baina gobernu eta politikari guztien gainetik, sistemak berak markatzen du norabidea, ikastetxeek eta ikastetxeetan lan egiten dutenek. Beraz, sasi guztien gainetik, gobernu guztien gainetik sistema mantendu egiten da. Kontua da, horrenbeste aldaketarekin moteldu egiten dela sistema. Ikastetxeei ezin zaizkie egunero hamar agindu diferente eman. Lehentasunak finkatu behar dira, eta eztabaidatu beharrekoa eztabaidatu, ze eztabaidek, normalean, ez dute pedagogiarekin inongo zerikusirik izaten, eztabaida politikoak izaten dira, sistema moteltzen dutenak ezer ekarri gabe. Bitartean, curriculumean landu behar diren konpententziak landu gabe jarraitzen dute.

Etorkinen integrazioaz zer gogoeta egiten duzue EHIGetik?

Etorkinen integrazioa eskolako giroaz gain eskolaz kanpoko giroak baldintzatzen du. Eskola esparru barruan etorkinak integratzen dira, baina handik kanpo baztertuta sentitzen badira, jasotzen duten mezua "eskolan bai, baina eskolatik kanpo ez" baldin bada, integrazioa ez da sekula erabatekoa izango. Asko nabaritzen dugu hori. Kanpoan ez badago integratzeorik, eskolan egiten den lana partziala izango da. Horretarako oso garrantzitsua da etorkinen integrazioan zonalde guztiko ikastetxeek parte hartzea. Auzo batzuetan etorkin kopuru handiagoa izan arren, ghettoak sortzea saihestu behar da, bestela ez baitago integratzeorik. Benetako integrazioa lortu nahi badugu, eskolaz gain beste eremu batzuk ere zabaldu behar dizkiegu. Askotan esaten da gure eskola anitza dela, baina zer esan nahi dugu horrekin? Kolore askotakoak garela? Hizkuntza askotako ikasleak dauzkagula? Integrazioa hori baino askoz gehiago da. Leku batean integratzea nortasuna galdu gabe besteekin harreman bizia izatea da, joan-etorrikoa. Horregatik, inportantea da etorkinak gure kulturari integratzea, baina euren nortasuna garatzeko aukera ere eman behar zaie, talde nortasuna mantentzeko zailtasunak daude-nean sortzen baitira ghettoak. ■